

บทที่ ๑

บทนำ

นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มพลังทางการเมืองนอกภาครัฐสภาพที่มีบทบาททางการเมืองสูงมากในประเทศไทย ในอดีต นิสิตนักศึกษาเคยแสดงบทบาททางการเมืองหลายลักษณะ อาทิ การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ความสำเร็จในการเดินขบวนต่อต้านการเลือกตั้งสกปรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และการต่อต้านผู้เผด็จการเมื่อ ๑๓ - ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ การต่อสู้ในลักษณะชาตินิยม เช่น การเดินขบวนเรียกร้องดินแดนจากฝรั่งเศส การพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน เช่น การเคลื่อนไหวร่วมกับกรรมกรและชาวนาชาวนาไร เพื่อต่อกรผลประโยชน์กับนายจ้าง เจ้าของที่ดิน หรือแม่แต่รัฐบาล^๒

บทบาททางการเมืองของนักศึกษามีผลกระทบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ใคก่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองอย่างกว้างขวางในกลุ่มบุคคลต่าง ๆ อาทิ ทำให้กรรมกรตื่นตัวขึ้น รวมทั้งพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน และทำให้ชาวนากลาที่จะรวมกลุ่มกัน เช่นกัน นอกจากนี้แม่แต่นักเรียนหรือข้าราชการ ก็ยังได้รับผลกระทบจากความเคลื่อนไหวของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากกรณี ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นักเรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก และข้าราชการมีความสำนึกว่าข้าราชการต้องรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น ปราบปรามการฉ้อโกง เหล่านี้ล้วนเกี่ยวพันไปถึงการพัฒนาทางการเมืองในแง่ที่ว่า ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยด้วย^๓

^๑ เอกสารหมายเลข ๑, หน้า ๑.

^๒ รายละเอียดอยู่ในบทที่ ๓ หน้า ๖๔ - ๖๗.

^๓ สัมภาษณ์ สุวิทย์ สุทธานุกุล, รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๗ ธันวาคม ๒๕๒๒.

ถึงแม้บทบาททางการเมืองของนักศึกษา จะมีส่วนสร้างพัฒนาการทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีสร้างปัญหาทางการเมืองให้กับประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติการณ์บางประการของนักศึกษา เป็นไปในลักษณะที่เป็นแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) และพฤติการณ์บางอย่างก็สร้างปัญหาให้กับการบริหารงานของรัฐ อาทิการพยายามใช้พลังมวลชนบีบบังคับให้รัฐบาลดำเนินการตามที่นักศึกษาต้องการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ภายหลังจากการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ทางราชการจึงได้สั่งระงับการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาไว้ชั่วคราว และหลังจากนั้นก็ได้ออกนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาไว้หลายประการ เพื่อควบคุมไม่ให้นักศึกษามีพฤติการณ์ทางการเมืองในทางที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติ และทำลายเสถียรภาพของรัฐบาล^๒

นโยบายแรกก็คือ นโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา ได้มีการปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษามาตามลำดับ โดยในระยะหลังการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และสมัยรัฐบาลธานินทร์ กรัยวิเชียร มีการควบคุมกิจกรรมนักศึกษาอย่างเข้มงวด และในสมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ รัฐบาลก็มีนโยบายที่จะไม่ให้นักศึกษาทำกิจกรรมทางการเมือง แต่ผ่อนคลายเป็นให้นักศึกษาทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการปกครองตนเองได้

นโยบายที่ ๒ ได้แก่นโยบายคืนสู่เหย้า นโยบายนี้เริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลธานินทร์ กรัยวิเชียร และรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ดำเนินการสืบต่อมา วัตถุประสงค์ของนโยบายนี้ได้แก่การชวนซึ่งนักศึกษาที่ไปร่วมงานกับ พคท. จาก พคท. และมาตรการสำคัญของนโยบายนี้ได้แก่ การอนุญาตให้นักศึกษาที่หลบหนีไปภายหลังการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินกลับเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันเดิมได้โดยไม่มีความผิดและไม่ต้องถูกสอบสวน

^๑ เอกสารหมายเลข ๑, หน้า ๑.

^๒ รายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๗๗ - ๘๒.

นโยบายที่ ๓ ได้แก่นโยบายพัฒนาประชาธิปไตย รัฐบาลชาตินิทร ได้กำหนดนโยบายพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นขั้น ๆ และกำหนดแผน ๑๒ ปีสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตย แต่เมื่อรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ขึ้นสู่อำนาจ ได้เปลี่ยนนโยบายเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยที่ใช้เวลาสั้นกว่ารัฐบาลชาตินิทร นโยบายพัฒนาประชาธิปไตยนี้ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อการวางรากฐานประชาธิปไตยของประเทศแล้ว รัฐบาลยังต้องการให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือสร้างศรัทธาของนักศึกษาต่อรัฐบาล และให้รวมกันต่อต้าน พคท. ควบ

ความสำเร็จของนโยบายทั้ง ๓ ประการ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจูงใจนักศึกษาให้สนับสนุนรัฐบาลและไม่เคลื่อนไหวในทางที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติจะมีมากเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติของนักศึกษาต่อนโยบายดังกล่าวด้วย กล่าวคือ หากนิสิตนักศึกษาเห็นชอบด้วยกับนโยบาย และเชื่อถือว่ารัฐบาลจะทำตามนโยบายด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว นักศึกษาย่อมสนับสนุนนโยบายนี้ และโอกาสที่รัฐบาลจะดำเนินนโยบายให้บรรลุผลก็ตามเป้าหมายก็ย่อมมีมากขึ้นด้วย และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นการให้คำตอบว่านักศึกษามีทัศนคติต่อนโยบายทั้ง ๓ ประการนี้อย่างใด

ความสำคัญของหน่วยที่ทำการศึกษา

ในการวัดทัศนคติของนักศึกษาต่อนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาและการพัฒนาประชาธิปไตย ผู้เขียนได้กำหนดกลุ่มประชากรวิจัย คือนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยใช้นิสิตรัฐศาสตร์ เป็นตัวแทนของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ และใช้นิสิตวิทยาศาสตร์ เป็นตัวแทนของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ทั้งหมดเป็นนิสิตในปีการศึกษา ๒๕๒๒ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย ได้
รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ เพื่อผลิตบุคคลสำหรับบริหาร^๑ ในปัจจุบัน
ประกอบด้วย ๑๔ คณะวิชา มีอาจารย์ประจำ ๑,๘๕๕ คน และอาจารย์พิเศษอีก ๕๐๓ คน
อาจารย์ประมาณร้อยละ ๖๔ จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และส่วนใหญ่จบจากต่างประเทศ^๒
อันเป็นผลให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างประเทศ เข้าสู่มหาวิทยาลัยได้ทางหนึ่ง สำหรับ
จำนวนนิสิตเมื่อ ๑ มีนาคม ๒๕๒๓ ปรากฏว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนิสิตรวม ๑๒,๒๒๒ คน^๓
จึงนับได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยปึกที่มีวิทยาเขต ที่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุด^๔

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีฐานะเทียบเท่ากรม ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ในทางปฏิบัติปรากฏว่าทบวงมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในด้านการประสานงานมากกว่าการควบคุม
การประสานงานที่สำคัญคือ ด้านการวางแผนงาน งานวิชาการ การคลัง และการบริหารงาน
บุคคล และอธิการบดีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังเป็นสมาชิกในหน่วยประสานที่ไม่เป็นทาง
การกับทบวงมหาวิทยาลัยอีกหน่วยหนึ่ง คือ ที่ประชุมอธิการบดี ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการ

---

^๑บุญเย็น วอทอง, มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง : กำเนิดและ
ความเกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,
๒๕๑๒), หน้า ๓๒.

^๒สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดม-
ศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑๕.

^๓หน่วยทะเบียนกลาง สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถิตินิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา ๒๕๒๒ (พิมพ์คัด.)

^๔สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดม-
ศึกษาไทย, หน้า ๑๖.

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไป และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มติของที่ประชุมอธิการบดีแม้จะไม่มีผลทางกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติก็มีความสำคัญ ตัวอย่าง เช่นนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา ของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ก็เป็นผลงานที่เสนอจากที่ประชุมอธิการบดีนี้เอง^๒

เกี่ยวกับบทบาททางการเมือง ปรากฏว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีบทบาททางการเมืองสูงเสมอมา ตัวอย่างเช่น การร่วมคัดค้านการเลือกตั้งสกปรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และการเข้าร่วมในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้น^๓

ประชากรวิจัย

ก. จำนวน

นิสิตคณะรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒,๐๓๘ คน หรือประมาณ ๑๗% ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจำแนกได้ดังนี้คือ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔ - ๘๖.

^๒ คุุรายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๘๓.

^๓ คุุรายละเอียดในบทที่ ๓ หน้า ๖๕ - ๖๖.

ตารางที่ ๑
จำนวนนิสิตรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์จุฬาฯ

คณะ	ปี ๑	ปี ๒	ปี ๓	ปี ๔	รวม
รัฐศาสตร์	๒๔๕	๒๐๔	๑๘๘	๑๙๓	๘๓๐
วิทยาศาสตร์	๓๘๐	๓๑๐	๒๖๕	๒๕๓	๑,๒๐๘
รวม	๖๒๕	๕๑๔	๔๕๔	๔๔๖	๒,๐๓๙

ข. ภูมิลำเนา

นิสิตรัฐศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ๒๓๘ คน ในต่างจังหวัดแต่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ๓๕ คน และอยู่ในชนบท ๔ คน โดยจำแนกเป็นร้อยละ ใกล้เคียงนี้คือ

ตารางที่ ๒
ภูมิลำเนาของนิสิตรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะ	กทม.	ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล	นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล	รวม
รัฐศาสตร์	๗๘.๐๐	๑๙.๖๘	๒.๓๒	๑๐๐
วิทยาศาสตร์	๘๒.๖๗	๖.๖๗	๐.๐๗	๑๐๐
รวม	๘๕.๘๒	๑๒.๖๘	๑.๕๕	๑๐๐

^๑ เฉพาะนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม

จากตารางจะเห็นได้ว่า นิสิตส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองและที่อยู่ในชนบท
จริง ๆ มีจำนวนค่ามาก นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตวิทยาศาสตร์มีอัตราส่วนของผู้มีภูมิลำเนาใน
กรุงเทพมหานครสูงกว่านิสิตรัฐศาสตร์

ค. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

นิสิตรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีระดับฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว จำแนกได้ดังนี้คือ

ตารางที่ ๓

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
ของครอบครัวนิสิตรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์
(คิดเป็นร้อยละ)

คณะ	ต่ำ	กลาง-ต่ำ	กลาง	กลางสูง	สูง	รวม
รัฐศาสตร์	๑๘.๓	๕๓.๕	๒๕.๕	-	๓.๑	๑๐๐
วิทยาศาสตร์	๑๐.๘	๔๗.๒	๓๐.๘	๗.๒	๓.๐	๑๐๐

จากตารางจะเห็นได้ว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางระดับล่าง โดยมีนิสิตชนชั้น-
ต่ำและชนชั้นสูงไม่มากนัก

สมศักดิ์ ส่งสัมพันธ์, "นิสิตนักศึกษากับวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยา-
ลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๘๒.

จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์

๑. เพื่อทราบถึงทัศนคติของนักศึกษาต่อนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาและการพัฒนา
ประชาธิปไตยว่าเป็นไปในลักษณะใด สนับสนุนหรือมีแนวโน้มที่จะคัดค้านนโยบายที่รัฐบาล
กำหนดขึ้น

๒. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับนักศึกษา และการพัฒนา
ประชาธิปไตยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ผู้เขียนได้ออกแบบสอบถามนิตินิต ๔๐๘ คน หรือร้อยละ ๒๐ ของนิตินิตคณะรัฐศาสตร์
และวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งหมดเป็นนิตินิตในปีการศึกษา ๒๕๒๒

สมมุติฐานของการศึกษา

การศึกษาวិเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อการศึกษา
ดังนี้ คือ

ก. นโยบายคืนสู่เหย้า

- ๑. นิตินิตรัฐศาสตร์ เห็นด้วยกับนโยบายคืนสู่เหย้า น้อยกว่านิตินิตวิทยาศาสตร์
- ๒. นิตินิตยิ่งศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับนโยบายคืนสู่เหย้า
- ๓. นิตินิตชาย เห็นด้วยกับนโยบายคืนสู่เหย้ามากกว่านิตินิตหญิง
- ๔. นิตินิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมืองสูงยิ่งเห็นด้วยกับนโยบายคืนสู่เหย้า
- ๕. นิตินิตที่ทำกิจกรรมสังคมและการเมือง เห็นด้วยกับนโยบายคืนสู่เหย้ามาก

ที่สุด และนิตินิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยน้อยที่สุด

- ๖. นิตินิตรัฐศาสตร์ เห็นว่าภาพพจน์ของรัฐบาลดีขึ้นเพราะนโยบายคืนสู่เหย้า
มากกว่านิตินิตวิทยาศาสตร์

๗. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นคว่ำว่าภาพพจน์ของรัฐบาลดีขึ้นเพราะนโยบายคั่นตู้เหยา

๘. นิสิตชายเห็นว่าภาพพจน์ของรัฐบาลดีขึ้นเพราะนโยบายคั่นตู้เหยามากกว่า นิสิตหญิง

๙. นิสิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมือง ยิ่งเห็นคว่ำว่าภาพพจน์ของรัฐบาลดีขึ้นเพราะนโยบายคั่นตู้เหยา

๑๐. นิสิตกลุ่มกิจกรรมสังคมและการเมือง เห็นคว่ำมากที่สุดว่าภาพพจน์ของรัฐบาลดีขึ้นเพราะนโยบายคั่นตู้เหยา และนิสิตกลุ่มกีฬา เห็นคว่ำน้อยที่สุด

ข. นโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา

๑. นิสิตรัฐศาสตร์ไม่เชื่อว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์

๒. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีต่ำ ยิ่งไม่เชื่อว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรม

๓. นิสิตชายไม่เชื่อมากกว่านิสิตหญิงว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรม

๔. นิสิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมือง ยิ่งไม่เชื่อว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรม

๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมด้านสังคมและการเมือง ไม่เชื่อมากที่สุดว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรม และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬา มีความไม่เชื่อ น้อยที่สุด

๖. นิสิตรัฐศาสตร์ต้องการกิจกรรมมากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์

๗. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีสูง ยิ่งลดระดับความต้องการกิจกรรมลง

๘. นิสิตชายต้องการกิจกรรมมากกว่านิสิตหญิง

๙. นิสิตยิ่งมีความกระตือรือร้นทางการเมือง ยิ่งมีความต้องการกิจกรรม

มากยิ่งขึ้น

๑๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่าน้ำสงคและกาเมืองมีความต้องการกิจกรรมมากที่สุด และนิสิตที่ไม่ทำกิจกรรมมีความต้องการกิจกรรมน้อยที่สุด

๑๑. นิสิตรัฐศาสตร์เห็นด้วยกับ เป้าหมายของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด มากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์

๑๒. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับ เป้าหมายของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

๑๓. นิสิตหญิงเห็นด้วยกับ เป้าหมายของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดมากกว่านิสิตชาย

๑๔. นิสิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมืองสูง ยิ่งลดระดับความเห็นด้วยกับ เป้าหมายของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

๑๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่าน้ำสงคและกาเมืองเห็นด้วยกับ เป้าหมายของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดน้อยที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยมากที่สุด

๑๖. นิสิตวิทยาศาสตร์เห็นด้วยกับขอบเขตของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดมากกว่านิสิตรัฐศาสตร์

๑๗. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับขอบเขตของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดมากขึ้น

๑๘. นิสิตหญิงเห็นด้วยกับขอบเขตของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด มากกว่านิสิตชาย

๑๙. นิสิตยิ่งมีความกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับขอบเขตของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

๒๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่าน้ำสงคและกาเมืองเห็นด้วยกับขอบเขตของการทำกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดน้อยที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยมากที่สุด

๒๑. นิสิตรัฐศาสตร์เห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากกว่า นิสิตวิทยาศาสตร์

๒๒. นิสิตยังศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากขึ้น
๒๓. นิสิตหญิงเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตชาย
๒๔. นิสิตยังมีความกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากขึ้น
๒๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมสังคมและการเมืองเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยมากที่สุด
๒๖. นิสิตรัฐศาสตร์เห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์
๒๗. นิสิตยังศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัยมากขึ้น
๒๘. นิสิตหญิงเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมนอกมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตชาย
๒๙. นิสิตยังกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัยมากขึ้น
๓๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมด้านสังคมและการเมืองเห็นด้วยกับการควบคุมกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยมากที่สุด
๓๑. นิสิตรัฐศาสตร์ต้องการสิทธิในการปกครองตนเองมากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์
๓๒. นิสิตยังศึกษาในชั้นปีต่ำยิ่งต้องการสิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้น
๓๓. นิสิตชายต้องการสิทธิในการปกครองตนเองมากกว่านิสิตหญิง
๓๔. นิสิตยังมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูงยิ่งต้องการสิทธิในการปกครองตนเองสูง
๓๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมด้านสังคมและการเมืองต้องการสิทธิในการปกครองตนเองมากที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬามีความต้องการต่ำที่สุด

ค. นโยบายพัฒนาประชาธิปไตย

๑. นิสิตรัฐศาสตร์เห็นด้วยกับ เป้าหมายของนโยบายพัฒนาประชาธิปไตย น้อยกว่านิสิตวิทยาศาสตร์
๒. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับ เป้าหมายของนโยบายพัฒนาประชาธิปไตยมากขึ้น
๓. นิสิตชาย เห็นด้วยกับ เป้าหมายของนโยบายพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่า นิสิตหญิง
๔. นิสิตยิ่งมีความกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับ เป้าหมายของนโยบายพัฒนาประชาธิปไตย
๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่าน้ำใจและการ เมือง เห็นด้วยกับ เป้าหมายของนโยบายพัฒนาประชาธิปไตยมากที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬาเห็นด้วยน้อยที่สุด
๖. นิสิตรัฐศาสตร์ เชื่อว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี เจตจำนงที่จะพัฒนาประชาธิปไตย น้อยกว่านิสิตวิทยาศาสตร์
๗. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีสูง ยิ่ง เชื่อว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี เจตจำนงที่จะพัฒนาประชาธิปไตย
๘. นิสิตหญิง เชื่อมากกว่านิสิตชายว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี เจตจำนงที่จะพัฒนาประชาธิปไตย
๙. นิสิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่ง เชื่อว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี เจตจำนงที่จะพัฒนาประชาธิปไตยมากขึ้น
๑๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมกีฬา เชื่อว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี เจตจำนงที่จะพัฒนาประชาธิปไตยมากที่สุด และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่าน้ำใจและการ เมืองมีความ เชื่อถือน้อยที่สุด
๑๑. นิสิตวิทยาศาสตร์ไม่เชื่อมากกว่านิสิตรัฐศาสตร์ว่ารัฐบาล เกரியงศักดิ์มี ความสามารถในการรักษา เสถียรภาพของรัฐบาลและของประเทศ
๑๒. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ยิ่งลดระดับความไม่เชื่อถือนั้นในความสามารถของรัฐบาล เกரியงศักดิ์มี ในการรักษา เสถียรภาพของรัฐบาลและของประเทศลง

๑๓. นิสิตชายไม่เชื่อมากกว่านิสิตหญิงว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์มีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลและของประเทศ

๑๔. นิสิตหญิงมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูงยิ่งไม่เชื่อว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์มีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลและของประเทศ

๑๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมสังคมและการเมืองไม่เชื่อมากที่สุดว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์มีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลและของประเทศ และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่านักกีฬาไม่เชื่อน้อยที่สุด

๑๖. นิสิตรัฐศาสตร์ เห็นด้วยกับการพัฒนาระบบกฎหมายมากกว่านิสิต-วิทยาศาสตร์

๑๗. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีสูงขึ้น ยิ่งเห็นด้วยกับการพัฒนาระบบกฎหมาย

๑๘. นิสิตชายเห็นด้วยกับการพัฒนาระบบกฎหมายน้อยกว่านิสิตหญิง

๑๙. นิสิตหญิงมีความกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยกับการพัฒนาระบบกฎหมาย

๒๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่านักสังคมและการเมืองเห็นด้วยน้อยที่สุดกับการพัฒนาระบบกฎหมาย และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่านักกีฬา เห็นด้วยมากที่สุด

๒๑. นิสิตวิทยาศาสตร์ เห็นด้วยมากกว่านิสิตรัฐศาสตร์ว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์ส่งเสริมให้ประชาชน เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย

๒๒. นิสิตยิ่งศึกษาในชั้นปีสูงขึ้น ยิ่งลดระดับความเห็นด้วยว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์ส่งเสริมให้ประชาชน เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยลง

๒๓. นิสิตชายเห็นด้วยมากกว่านิสิตหญิงว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์ส่งเสริมให้ประชาชน เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย

๒๔. นิสิตยิ่งกระตือรือร้นทางการเมืองต่ำ ยิ่งเห็นด้วยว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์ส่งเสริมให้ประชาชน เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย

๒๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่านักกีฬา เห็นด้วยมากที่สุดว่ารัฐบาล เกรียงศักดิ์ส่งเสริม

ให้ประชาชนเรียนรูระบบประชาธิปไตย และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่านิยมและการเมือง
เห็นค่าน้อยที่สุด

๒๖. นิสิตรัฐศาสตร์ไม่เห็นค่าน้อยกว่านิสิตวิทยาศาสตร์ว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์
มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารราชการ

๒๗. นิสิตยังศึกษาในชั้นปีต่ำ ยังไม่เห็นค่าน้อยว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์มีความ
สามารถในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารราชการ

๒๘. นิสิตชายไม่เห็นค่าน้อยกว่านิสิตหญิงว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์มีความสามารถ
ในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารราชการ

๒๙. นิสิตที่ยังกระตือรือร้นทางการเมืองสูง ยังไม่เห็นค่าน้อยว่ารัฐบาล
เกรียงศักดิ์มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารราชการ

๓๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่านิยมและการเมืองไม่เห็นค่าน้อยกว่ารัฐบาล
เกรียงศักดิ์มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารราชการ
และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่านิยมที่ไม่เห็นค่าน้อยที่สุด

๓๑. นิสิตรัฐศาสตร์ไม่เห็นค่าน้อยกว่านิสิตวิทยาศาสตร์ว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์
ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประชาธิปไตย

๓๒. นิสิตยังศึกษาในชั้นปีต่ำ ยังไม่เห็นค่าน้อยว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์ประสบความสำเร็จ
ในการพัฒนาประชาธิปไตย

๓๓. นิสิตชายไม่เห็นค่าน้อยกว่านิสิตหญิงว่ารัฐบาลเกรียงศักดิ์ประสบความสำเร็จ
ในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย

๓๔. นิสิตยังมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูง ยังไม่เห็นค่าน้อยว่ารัฐบาล
เกรียงศักดิ์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย

๓๕. นิสิตที่ทำกิจกรรมค่านิยมและการเมืองไม่เห็นค่าน้อยกว่ารัฐบาล
เกรียงศักดิ์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย และนิสิตที่ทำกิจกรรมที่ไม่
เห็นค่าน้อยที่สุด

๓๖. นิสิตรัฐศาสตร์ต้องการมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่านิสิตวิทยาศาสตร์

๓๗. นิสิตย้งศึกษาในชั้นปีสูงขึ้นไปต้องการมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย

๓๘. นิสิตชายต้องการมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง

๓๙. นิสิตย้งมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูง ยิ่งต้องการมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยมากขึ้น

๔๐. นิสิตที่ทำกิจกรรมกลุ่มสังคมและการเมืองต้องการมีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาระบอบประชาธิปไตย และนิสิตที่ทำกิจกรรมค่านักศึกษามีความต้องการน้อยที่สุด

รวมสมมุติฐานทั้งหมดที่ตั้งขึ้น เพื่อการศึกษาวิจัยได้ ๔๕ ข้อ ประกอบด้วยสมมุติฐานเกี่ยวกับนโยบายค่านักศึกษา ๑๐ ข้อ สมมุติฐานเกี่ยวกับนโยบายกิจกรรมนักศึกษา ๓๕ ข้อ และสมมุติฐานเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประชาธิปไตยอีก ๔๐ ข้อ

วิธีการศึกษาและวิจัย

ในการศึกษาวิจัยทัศนคติของนักศึกษานี้ ผู้เขียนใช้การศึกษาทั้งจากเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักศึกษา และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และบทบาททางการเมืองของนักศึกษา และการดำเนินการของทางราชการในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาและการพัฒนาประชาธิปไตย และใช้การวิจัยสนาม (Field Research) ในการศึกษาวิจัยทัศนคติของนักศึกษา ตอนนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาและการพัฒนาประชาธิปไตย

การวิจัยสนาม ผู้เขียนใช้การแจกแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังนี้ คือ

๑. ตัวแปร ผู้เขียนได้กำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ คณะ ชั้นปี เพศ ระดับความกระตือรือร้นทางการเมือง และประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุด สำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ทัศนคติของนักศึกษาต่อนโยบายคณิสสุเหยา นโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา และนโยบายการพัฒนาประชาธิปไตย

๒. ประชากรวิจัย ได้แก่นิสิตคณะรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๒๒ โดยแจกแบบสอบถามให้นิสิตร้อยละ ๒๐

๓. แบบสอบถาม ผู้เขียนได้สร้างแบบสอบถามจำนวน ๔๒ ข้อ โดยแบ่งเป็น ๕ ส่วนสำคัญ คือส่วนแรกเป็นคำถามเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวประชากรวิจัย ส่วนที่ ๒ เป็นคำถามเพื่อวัดระดับความกระตือรือร้นทางการเมืองของประชากรวิจัย ส่วนที่ ๓ เป็นการวัดทัศนคติของนักศึกษาต่อนโยบายคณิสสุเหยา ส่วนที่ ๔ เพื่อวัดทัศนคติต่อนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา และส่วนสุดท้าย เป็นการวัดทัศนคติของประชากรวิจัยต่อนโยบายการพัฒนาประชาธิปไตย คำถามที่เกี่ยวกับทัศนคตินั้น ผู้เขียนใช้แบบ Likert โดยแบ่งคำตอบเป็น ๕ ระดับ มีการให้หน้าหนัคำตอบระหว่าง + ๒ ถึง - ๒ และมีคำตอบคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง ๑ คำตอบ^๑

๔. การทดสอบแบบสอบถาม ผู้เขียนได้แจกแบบสอบถามให้นิสิตจำนวน ๔๐ คน หรือประมาณร้อยละ ๑๐ ของประชากรวิจัย แล้วปรับปรุงคำถามจากการวิจารณ์ของผู้ตอบ และจากคำตอบในข้อที่ขัดแย้งกัน จากนั้นได้แจกแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง ให้นิสิต

^๑รายละเอียดแบบสอบถามอยู่ในผนวก ๑

จำนวน ๒๓ คน แล้วทิ้งเวลาไว้ ๑ สัปดาห์จึงแจกแบบสอบถามให้นิสิตกลุ่มเดิมจำนวน ๒๐ คน (เนื่องจากหาผู้ตอบอีก ๓ คนไม่พบ) จากนั้นนำคำตอบมาคำนวณค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตรดังนี้คือ

$$\frac{๒ (จำนวนนิสิตที่ทดสอบแบบสอบถาม \times จำนวนคำถาม) - จำนวนข้อที่ตอบแตกต่างจากเดิม}{๒ (จำนวนนิสิตที่ทดสอบแบบสอบถาม \times จำนวนคำถาม)}$$

จากการคำนวณพบว่ามีความน่าเชื่อถือรวม ๘๒ ข้อ นิสิตที่ทดสอบจำนวน ๒๐ คน และจำนวนข้อที่ตอบแตกต่างจากเดิมมี ๑๕๖ ข้อ คำนวณแล้วพบว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความน่าเชื่อถือเท่ากับ ๐.๕๑

การแจกแบบสอบถาม

ผู้เขียนได้เก็บรายชื่อและที่อยู่ของนิสิตจากแผนกทะเบียนคณะรัฐศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๔๐๘ คน โดยคัดรายชื่อตามลำดับบัญชีรายชื่อ นิสิต ตั้งแต่หมายเลข ๑, ๖, ๑๑ ... เป็นลำดับ แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ให้เวลา ๒ สัปดาห์ จึงรวบรวมแบบสอบถามได้ ๓๑๓ ฉบับ แยกบางฉบับมกรรอง คงเหลือแบบสอบถามที่ใช้ได้ ๒๘๕ ฉบับ จำแนกได้ดังนี้คือ

ตารางที่ ๔
จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
จำแนกตามชั้นปี และคณะ

คณะ	ปี ๑	ปี ๒	ปี ๓	ปี ๔	รวม
รัฐศาสตร์	๕๑.๐๒	๖๓.๔๑	๘๒.๑๑	๖๑.๕๔	๖๕.๘๓
วิทยาศาสตร์	๗๓.๖๘	๗๐.๘๓	๗๘.๒๕	๖๐.๗๘	๗๑.๕๘

จากตารางจะเห็นว่า นิสิตวิทยาศาสตร์ให้ความร่วมมือสูงกว่านิสิตรัฐศาสตร์ และเฉลี่ยนิสิตทั้งสองคณะปรากฏว่านิสิตส่งแบบสอบถามคืนร้อยละ ๖๘.๖๘ ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๑๔ ของนิสิตทั้งสองคณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาระดับความเข้ม (degree) ของทัศนคติของประชากรวิจัยก่อนนโยบายคืนสู่เหย้า นโยบายกิจกรรมนักศึกษา และนโยบายการพัฒนาประชาธิปไตย แล้วนำมาวิเคราะห์หา คณะ ชั้นปี เพศ ระดับความกระตือรือร้นทางการ เมือง และประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุด เป็นตัวกำหนดหรือมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ดังกล่าวมาน้อยเพียงใด (รายละเอียดการคำนวณคะแนนเฉลี่ยได้เสนอไว้ในผนวก ๒) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย Chi Square (การคำนวณ Chi Square เสนอไว้ในผนวก ๓)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบและเข้าใจทัศนคติและความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย คิณฐู เหน้า กิจกรรมนักศึกษา และการพัฒนาประชาธิปไตย และยังสะท้อนให้เห็นทัศนคติทางการ เมืองของนักศึกษาควย

๒. เป็นพื้นฐานสำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ นักศึกษาและการพัฒนาประชาธิปไตยจะได้พิจารณาใช้ประโยชน์ในการพัฒนานโยบายดังกล่าว ต่อไป

คำย่อ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้คำย่อบางคำเพื่อความเหมาะสมในการพิมพ์คำยาว ๆ ลงในเนื้อที่จำกัด คำย่อเหล่านี้มีดังนี้ คือ

๑. พคท. หมายถึงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ และมีนโยบายที่จะปฏิวัติประเทศไทยเพื่อสร้างระบบคอมมิวนิสต์ขึ้น
๒. รศ. หมายถึงคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓. วศ. หมายถึงคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔. ช. หมายถึงประชากรศึกษาเพศชาย
๕. ญ. หมายถึงประชากรศึกษาเพศหญิง

๖. สูง หมายถึงประชากรศึกษาที่มีระดับความกระตือรือร้นทางการเมืองสูง

๗. กลาง หมายถึงประชากรศึกษาที่มีระดับความกระตือรือร้นทางการเมืองระดับปานกลาง

๘. ต่ำ หมายถึงประชากรศึกษาที่มีระดับความกระตือรือร้นต่ำ

๙. สภ. หมายถึงประชากรศึกษาที่ทำกิจกรรมสังคมและการเมืองเป็นหลัก อาทิ กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและรัฐศึกษา เป็นต้น

๑๐. ศว. หมายถึงประชากรศึกษาที่ทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก อาทิ ทำกิจกรรมในชมรมวรรณศิลป์ และศาสนศึกษา

๑๑. กฟ. หมายถึงประชากรศึกษาที่ทำกิจกรรมด้านกีฬา

๑๒. มร. หมายถึงประชากรศึกษาที่ไม่รวมกิจกรรม

๑๓. อื่น ๆ หมายถึงประชากรศึกษากลุ่มอื่น ๆ นอกจากกลุ่มสังคมและการเมือง ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และกลุ่มไม่รวมกิจกรรม ในทางปฏิบัติได้แก่ประชากรกลุ่มที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น บริการโลหิตและค่ายอาสาพัฒนา และประชากรกลุ่มชมรมวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์ ทั้งกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มวิชาการมีประชากรอยู่กลุ่มละไม่มาก คือ

ระดับความกระตือรือร้นทางการเมืองของประชากรศึกษานี้ ผู้เขียนวัดโดยการตั้งคำถามรวม ๖ ข้อ และให้คะแนนข้อละ ๐ - ๓ คะแนน ประชากรศึกษาที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูงที่สุด จะมีคะแนน ๑๘ คะแนน และผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมืองต่ำที่สุดจะได้ ๐ คะแนน เมื่อรวมคะแนนแล้วผู้เขียนได้แยกกลุ่มประชากรตามระดับคะแนนออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ กลุ่มที่กระตือรือร้นทางการเมืองต่ำที่สุด มีคะแนนระหว่าง ๐ - ๓.๖ ระดับต่ำ มีคะแนน ๓.๗ - ๗.๒ ระดับกลาง มีคะแนน ๗.๓ - ๑๐.๘ ระดับสูงมีคะแนน ๑๐.๙ - ๑๔.๔ และระดับสูงมากมีคะแนน ๑๔.๕ - ๑๘ คะแนน อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าผู้ที่กระตือรือร้นสูงมากมีเพียง ๖ คน และต่ำมากมีเพียง ๓ คน ผู้เขียนจึงรวมเข้ากับกลุ่มใกล้เคียง คือกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามลำดับ ทำให้กลุ่มสูงมีคะแนนระหว่าง ๑๐.๙ - ๑๘ และกลุ่มต่ำมีคะแนนระหว่าง ๐ - ๗.๒

๓๓ และ ๑๒ คน ตามลำดับ และคำตอบของทั้ง ๒ กลุ่มมีความใกล้เคียงกันมาก คือหาค่า
สหสัมพันธ์ได้ถึง .๘๗ ผู้เขียนจึงรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน

โครงร่างของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีโครงร่างดังนี้ คือ

บทที่

- ๑ บทนำ
- ๒ ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง
- ๓ นักศึกษาไทย
- ๔ รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ และนโยบาย
- ๕ การศึกษา วิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษา
- ๖ บทสรุปและขอเสนอแนะ